



Referanser: KM 13/17, KR 54/22, KU 13/23

Rapporten: *Evaluering av kontrollordningen i Den norske kirke*» (PwC)

Arkivsak: 23/00465-3

Oppfølging av Evaluering av kontrollordninger i Den norske kirke

Sammendrag

På Kirkemøtet i 2016, som en del av forberedelsene til skillet mellom stat og kirke, ble det vedtatt å etablere et kontrollutvalg for Den norske kirke, og det ble fastsatt regler for utvalgets arbeid. Ved behandling av sak KM 13/17 *Kontrollutvalg og etablering av internrevisjon 2017* ble det gitt en føring om at ordningen med internrevisjon skulle evalueres etter tre år og sees i sammenheng med resten av kontrollregimet.

Evalueringen ble gjennomført av PwC høsten 2022 og presentert for Kirkerådet og Kontrollutvalget i januar 2023. PwC viser i sin evalueringsrapport at Den norske kirke i sin styringsmodell har to ulike styringslinjer med ulik logikk. Det slås fast at kontrollordningene som er etablert for Den norske kirke, ikke er basert på eller tilpasset til de to styringslinjene.

PwC har i sin rapport kommet med en rekke observasjoner og gitt fire anbefalinger. I denne saken suppleres disse med administrasjonens forslag til videre oppfølging/tiltak.

Forslag til vedtak

- 1. Det opprettes et revisjonsutvalg under Kirkerådet med direkte linje til internrevisor**
 - a. Det fremmes en sak for Kirkemøtet 2023 med forslag om å avvike ordningen med Den norske kirkes kontrollutvalg fra og med Kirkemøtet 2024. Fra samme tidspunkt opprettes et revisjonsutvalg

under Kirkerådet, og Kirkerådet tydeliggjøres som et styre for rettssubjektet Den norske kirke (rDnk).

- b. Det utarbeides et mandat/instruks for revisjonsutvalget som legges fram for beslutning for Kirkerådet. Kirkerådet beslutter selv om de vil etablere en egen styreinstruks som mandatet hjemles i.
- c. Revisjonsutvalget vil være en saksforberedende undergruppe av Kirkerådet med totalt 3-5 medlemmer. En til to medlemmer vil komme fra Kirkerådet. Det er viktig at utvalget innehar rett tyngde, erfaring og kompetanse til arbeidet og utvalget bør derfor suppleres med eksterne ressurser innenfor regnskap, revisjon og virksomhetsstyring. Administrasjonen vil komme tilbake med en egen sak med forslag til profil og sammensetning av revisjonsutvalget.
- d. Internrevisor vil i ny ordning rapportere til Kirkerådet og ikke til daglig leder/direktør som i dag. Det medfører at Kirkerådet er bestiller av oppdrag og er mottaker av rapporter fra internrevisor. Dette settes i verk fra Kirkemøtet 2024.
- e. Det utarbeides en egen opplæringsplan for det nye Kirkerådet som kommer på plass etter valget i 2023, slik at disse får styrket sin selvforståelse som styre for rettssubjektet. Det ses nærmere på sammensetning og antall medlemmer av KR som styre for rDnk (også ansattrepresentanter).
- f. Skillet mellom saksdokumenter i de to styringslinjene tydeliggjøres.

2. Det innføres direkterapportering fra Kirkerådet til Kirkemøtet på oppfølging av Kirkemøtets vedtak.

- a. Det legges opp til en ny rapporteringsvei der det er Kirkerådet som er ansvarlig for å utarbeide en årlig sak til Kirkemøtet om oppfølging av Kirkemøtets vedtak. Dette iverksettes fra og med 2025.
- b. Ovennevnte sak legges til den komiteen på Kirkemøtet der dette er mest hensiktsmessig.

3. Styringslinjen mellom Kirkeråd, stiftsdirektør og bispedømmeråd, særlig innenfor økonomi- og virksomhetsstyring klargjøres.

- a. Stiftsdirektørene underlegges Kirkerådets direktør i økonomi- og virksomhetsstyringen og svarer for denne. Det arbeides videre med å få på plass en disposisjonsfullmakt fra KR til bispedømmerådene med føringer for økonomistyring og kontroll.
- b. Det utarbeides en årsrapport/-melding inkludert beretning og årsregnskap for rettssubjektet. Meldingen utarbeides med henblikk på et eksternt publikum og er et felles ansvar for rDnk. Det avklares med Barne- og familiedepartementet i hvilken grad meldingen skal ivareta rapportering i forhold til tilskuddsbrevet eller om dette best ivaretas separat. Bispedømmerådene kan utarbeide en oppsummering av sitt arbeid som grunnlag for arbeidet i bispedømmerådet.
- c. Bispedømmerådernes strategiske rolle må sees inn i kirkelig organisering og finne sin form, samtidig som bispedømmene er en del av rettssubjektet. Kirkemøtets budsjettreglement og Økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke oppdateres med dette for øye og legges fram for behandling for KM og KR i 2024.

- d. Utviklingssamtalene med bispedømmene (biskop, stiftsdirektør og bispedømmerådsleder) legges om slik at det skilles mellom politisk og administrativ ledelse. Det etableres to arenaer for dette med ulikt innhold.

4. Administrasjonen iverksetter interne tiltak for i større grad gjøre vurderinger av måloppnåelse og virkninger.

Saksorientering

På Kirkemøtet i 2016, som et ledd i forberedelsene til skillet mellom stat og kirke, ble det vedtatt å etablere et kontrollutvalg for Den norske kirke og det ble fastsatt regler for utvalgets arbeid. I 2017, på det første Kirkemøtet etter at skillet var gjennomført, ble kontrollutvalget oppnevnt. I samme Kirkemøte ble det i sak KM 13/17 *Kontrollutvalg og etablering av internrevisjon 2017* vedtatt at det også skulle etableres en internrevisjon. I komitemerknad 2 ble det gitt som en føring at ordningen med internrevisjon skulle evalueres etter tre år og sees i sammenheng med resten av kontrollregimet.

Kontrollutvalget ba i møte 2. februar 2022 om at evalueringen ble igangsatt i tide til resultatene kunne legges fram for Kirkemøtet i inneværende Kirkemøteperiode, det vi si i 2023. Mandatet for evalueringen ble behandlet i Kontrollutvalget i mai 2022 og ble lagt fram for Kirkerådet i sak KR 54/22. Formålet ble satt til: *Det skal gjennomføres en uavhengig og ekstern vurdering av de samlede kontrollordninger for rettssubjektet i Den norske kirke og gis eventuelle anbefalinger til endringer i roller og ansvar for intern kontroll og ekstern revisor. Det skal ses både på Kirkerådets og bispedømmenes virksomhet.*

Følgende evalueringsspørsmål ble formulert:

1. Fungerer de ulike kontrollordningene etter den hensikten de var tiltenkt?
2. Basert på en gjennomgang og vurdering av roller, ansvar og utførelse hos de ulike kontrollorganene (Internrevisjonen, Kontrollutvalget, Kirkerådet, direktør og ekstern revisor);
 - a. Er organiseringen av, og mandatene til, de ulike kontrollenhetene hensiktsmessig?
 - b. Finnes det overlappende kontrollområder eller er det etablert en minimumskontroll?
 - c. Foretas tilstrekkelig koordinering mellom overordnede kontrollprosesser? Er det ønskelig å forenkle kontrollprosesser?
 - d. Instruks for internrevisjon og regler for kontrollutvalget og Kirkerådet bør ses på. Det bør ses på om direktørens internkontroll i enkelte prosesser er effektiv og hensiktsmessig. Styringsprosesser (kontroll) for Kirkeråd og direktør samt internrevisjon gjennomgås.
3. Er kontroll- og styringsmekanismer mellom Kirkeråd og bispedømmeråd (tilskudd og medlemsregister) etablert og er de hensiktsmessige?
4. Hvilken rolle og ansvar i kontrollregimet har tillitsvalgte i bispedømmeråd, Kirkerådet og Kirkemøtet?
 - a. Får disse tilstrekkelig informasjon og opplæring?
5. Er den demokratiske kontrollen tilstrekkelig adskilt fra den administrative kontrollen?
6. Fungerer kontrollordningene hensiktsmessig gitt Dnks omfang, virksomhet og organisering?
7. Hvordan sikre tilstrekkelig kontroll på tvers av ulike rettssubjekter i et trossamfunn med felles systemer og økende grad av integrerte løsninger?

Evalueringen ble gjennomført av PwC høsten 2022 og presentert for Kirkerådet og Kontrollutvalget i januar 2023. Kontrollutvalget uttalelse til rapporten ved sak KU 13/23 er lagt som vedlegg til saken.

Evalueringsrapporten kommer med en rekke anbefalinger og administrasjonen legger i denne saken fram forslag til hvordan disse anbefalingene kan tas videre. Etter Kirkerådsmøtet i mai klargjøres saken for behandling i Kirkemøtet i august, der enkelte av endringene må legges fram for vedtak. Det vises her til KR 60/23.

Styringsmodellen i Den norske kirke

Organisasjonen rettssubjektet Den norske kirke (rDnk) består av Kirkemøtet, Kirkerådet (både råd og administrasjon) og de elleve bispedømmene (råd og administrasjon). Kirkemøtet er øverste besluttsende organ både for trossamfunnet Dnk og for rDnk. Trossamfunnet utgjør i tillegg fellestråd og menighetsråd.

Ved tildeling av tilskudd gir staten det rettslige ansvaret for rDnks økonomiforvaltning til Kirkerådet, samtidig som kirkeordningen (Kirkeordningen for Den norske kirke) forholder seg til Kirkerådet som et ansvarlig styre. Evalueringsrapporten slår fast at det er Kirkerådet som er besluttsende og ansvarlig organ for økonomistyringen i rDnk og innehar styrefunksjonen i organisasjonen med det individuelle og kollektive ansvaret det innebærer for virksomhetsstyring og kontroll.

Når evalueringsrapporten går nærmere inn på styringslinjen mellom hhv. Kirkemøtet, Kirkerådet og daglig leder (direktør) gjøres dette ut fra to perspektiver som opptrer samtidig:

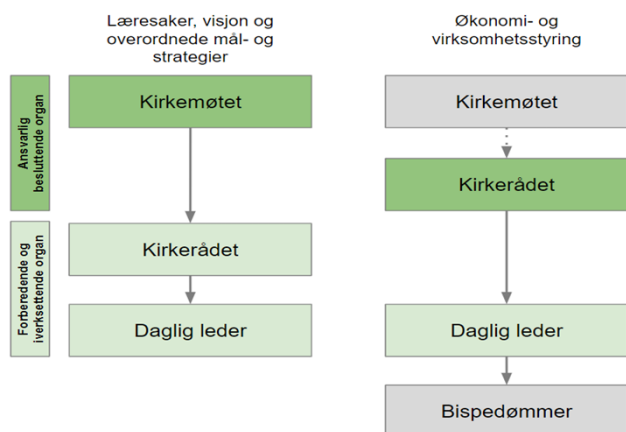
1. Den første styringslinjen er knyttet til Dnks lære og visjon, samt overordnede mål og strategier. Her er Kirkemøtet besluttsende organ, og Kirkeråd og bispedømmeråd er iverksettende organer bundet av Kirkemøtets vedtak.

Ved denne styringslinjen vil kontrollbehovet oppstå mellom Kirkemøtet og Kirkerådet. Det er i denne aksen politikktutformingene skjer, og dette vil i stor utstrekning være saker forbundet med trossamfunnet.

2. Det andre perspektivet gjelder økonomistyringen. Her er Kirkerådet besluttsende organ med det ansvaret det innebærer, og daglig leder, Kirkerådets direktør, er iverksetter. Da de elleve bispedømmene inngår i samme organisasjon og tildeles midler fra Kirkerådet, står de ansvarlige overfor Kirkerådet i økonomi- og virksomhetsstyringen.

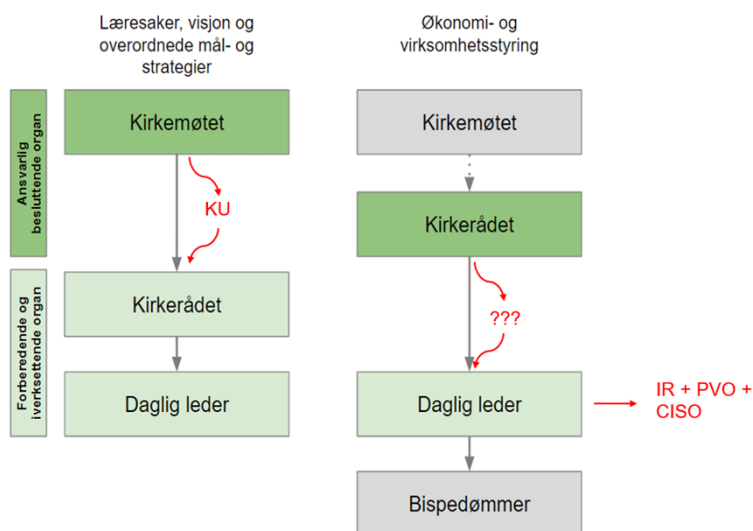
Ved denne styringslinjen vil kontrollbehovet oppstå mellom Kirkerådet og daglig leder (herunder Kirkerådets administrasjon og de elleve bispedømmene). Det er i denne aksen styringen skjer med utgangspunkt i at Kirkerådet er et styre med tilhørende ansvar etter regnskapsloven. Evalueringsrapporten trekker også linjene til aksjeloven og dennes krav til styrer, som et referansepunkt, selv om aksjeloven ikke er gjeldende for rDnk. Denne 2. styringslinjen er i større grad ivaretagelse av lovpålagte oppgaver i rettssubjektet.

Figur 1 illustrerer de to ulike styringslinjene:



Den manglende bevissthet i både i råd og administrasjon på dette rettslige skillet, og dermed også de styringsmessige implikasjonene, både innad i rettssubjektet og mellom rettssubjektet og trossamfunnet gir en risiko for uklare styringslinjer. Til tross for dette fastslår evalueringsrapporten rapporten at det er gjort et solid arbeid med å etablere kontrollordninger i en ung virksomhet (rDnk) som fortsatt er i utvikling. Det vises til at flere funksjoner er på plass, herunder personvernombud (PVO) og informasjonssikkerhetsansvarlig (CISO), i tillegg til internrevisjon (IR). Alle disse tre funksjonene er imidlertid knyttet opp mot daglig leder/direktør, slik at Kirkerådet ikke har noen kontrollorgan knyttet direkte til seg. På den andre siden gir reglene etablert for Kontrollutvalget fullmakter ut over det som er mandatet og rollen til dette organet, og rapporten sier videre at «*Kirkerådet har et større ansvar knyttet til sin styrefunksjon enn hva man virker å være klar over eller har tatt konsekvensene av*».

Det slås fast i evalueringsrapport at kontrollordningene som er etablert for Den norske kirke ikke er basert på eller tilpasset til de to styringslinjene, ref. figur under.



Rapportens anbefalinger og oppfølging av disse

På bakgrunn av observasjoner og selvstendige vurderinger gir evalueringsrapporten fire anbefalinger. I det følgende suppleres disse med administrasjonens forslag til videre oppfølging/tiltak:

1. Opprette et revisjonsutvalg under Kirkerådet med direkte linje til internrevisor.

Rapporten slår fast at det er Kirkerådet som er besluttende og ansvarlig organ for økonomistyringen i rDnk og innehar styrefunksjonen i organisasjonen med det individuelle og kollektive ansvaret det innebærer for virksomhetsstyring og kontroll. Dette ansvaret bør i større grad reflekteres i Kirkerådets selvforståelse, og det bør vurderes tiltak for opplæring i forståelse, utøvelse og ansvar knyttet opp til denne styrefunksjonen.

Tiltak: Det opprettes et revisjonsutvalg under Kirkerådet, og Kirkerådet styrkes i sin selvforståelse av å være et styre.

Revisjonsutvalget overtar mandatet til Kontrollutvalget mht. «å se til at rDnks regnskaper blir revidert på en betryggende måte og se til at Kirkerådets virksomhet blir undergitt forvaltningsrevisjon». Utvalget skal ivareta hele rettssubjektet. Opprettelsen av utvalget sees i sammenheng med vedtak i sak KR 94/22, punkt 7, der administrasjonen bes utrede opprettelse av et økonomiutvalg. Begrepet forvaltningsrevisjon erstattes med begrepet god internkontroll.

- a) Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg, fastsatt av Kirkemøtet 11. april 2016, bes oppheves av Kirkemøtet. Kirkerådet legger til grunn at det ikke er nødvendig å sende spørsmålet om å avvikle ordningen med et kontrollutvalg på høring. Dette spørsmålet handler i all hovedsak om interne ordninger for kontroll i rettssubjektet Den norske kirke, og bispedømmerådene utgjør Kirkemøtet
- b) Det utarbeides et mandat/instruks for revisjonsutvalget som legges fram for beslutning for Kirkerådet. Kirkerådet beslutter selv om de vil etablere en egen styreinstruks som mandatet hjemles i.
- c) Revisjonsutvalget vil være en saksforberedende undergruppe av Kirkerådet med totalt 3-5 medlemmer. En til to medlemmer vil komme fra Kirkerådet. Det er viktig at utvalget innehar rett tyngde, erfaring og kompetanse til arbeidet og utvalget bør derfor suppleres med eksterne ressurser innenfor regnskap, revisjon og virksomhetsstyring.
- d) Internrevisor vil i ny ordning rapportere til Kirkerådet og ikke til daglig leder som i dag. Det medfører også at det er Kirkerådet som er bestiller av oppdrag og mottaker av rapporter fra internrevisor. Dette settes i verk fra 2024.
- e) Det utarbeides en egen opplæringsplan for det nye Kirkerådet som kommer på plass etter valget i 2023, slik at disse får styrket sin selvforståelse som styringsorgan for rettssubjektet. Det ses nærmere på sammensetning og antall medlemmer av KR som styre for rDnk.
- f) Skillet mellom saksdokumenter i de to styringslinjene tydeliggjøres.

2. Innføre direkterapportering fra Kirkerådet til Kirkemøtet på oppfølging av Kirkemøtets vedtak.

Evalueringsrapporten anbefaler at det utarbeides en rapport fra Kirkerådet til Kirkemøtet på oppfølging av Kirkemøtets vedtak. Rapporten bør utarbeides årlig og underlegges ordinær behandling i en av Kirkemøtets komiteer. Kirkerådets leder, samt direktør, bør kunne kalles inn av komiteen for å besvare spørsmål knyttet til rapporten.

Tiltak: Det utarbeides årlig en rapport fra Kirkerådet til Kirkemøtet på oppfølging av Kirkemøtets vedtak.

- a) Det legges opp til en ny rapporteringsvei der det er Kirkerådet som er ansvarlig for å utarbeide saken fom 2024 (pr i dag Kontrollutvalget - punktet ses i sammenheng med 1a)).
- b) Saken legges til den komiteen på Kirkemøtet som er mest hensiktsmessig. Det bør vurderes om et mandat for komiteen bør beskrives nærmere.

3. Avklare styringslinjen mellom Kirkeråd, stiftsdirektør og bispedømmeråd, særlig innenfor økonomi- og virksomhetsstyring.

Rapporten fra PwC oppsummerer at en naturlig konsekvens av den økonomiske styringslinjen er at stiftsdirektør er underlagt Kirkerådets direktør i økonomi- og virksomhetsstyringen. Selv om bispedømmerådene er selvstendige, autonome folkevalgte organer på regionalt nivå, har de i utgangspunktet ikke myndighet eller ansvar knyttet til økonomiske forhold med mindre slik myndighet eksplisitt er delegert fra Kirkerådet eller Kirkerådets direktør.

Tiltak: Det arbeides videre med å avklare styringslinjen mellom Kirkeråd, stiftsdirektør og bispedømmeråd, særlig innenfor økonomi- og virksomhetsstyring.

- a) Stiftsdirektørene underlegges Kirkerådets direktør i økonomi- og virksomhetsstyringen og svarer for denne. Det arbeides videre med å få på plass en disposisjonsfullmakt fra KR til bispedømmerådene med føringer for økonomistyring og kontroll.
- b) Det utarbeides en årsrapport/-melding inkludert beretning og årsregnskap for rettssubjektet. Meldingen utarbeides med henblikk på et eksternt publikum og er et felles ansvar for rDnk. Det avklares med Barne- og familiedepartementet i hvilken grad meldingen skal ivareta rapportering i forhold til tilskuddsbrevet eller om dette ivaretas separat. Bispedømmerådene kan utarbeide en oppsummering av sitt arbeid som grunnlag for arbeidet i bispedømmerådet.
- c) Bispedømmerådernes strategiske rolle må sees inn i kirkelig organisering og finne sin form, samtidig som bispedømmene er en del av rettssubjektet. Kirkemøtets budsjettregler oppdateres med dette for øye og legges fram for behandling for KM 2024.
- d) Utviklingssamtalene med bispedømmene (biskop, stiftsdirektør og bispedømmerådsleder) legges om der det skilles mellom politisk og administrativ ledelse. Det etableres to arenaer for dette med ulikt innhold.

4. Utvide fokuset til de interne kontrollordningene til også å gjøre vurderinger av hvorvidt det er de riktige tingene som gjøres, altså gjøre vurderinger av måloppnåelse og virkninger.

Evalueringsrapporten anbefaler å prioritere utviklingen av virksomhetsstyring slik at kontrollordningene i større grad kan vurdere om denne fungerer hensiktsmessig og etter de lover og retningslinjer som gjelder (compliance). Det anbefales å styrke og tydeliggjøre ansvaret til «andrelinjefunksjoner» og tenke hele rettssubjektet som en enhet.

Administrasjonen vil styrke økonomi- og virksomhetsstyringen i rDnk ved å legge større vekt på Felles økonomitjeneste (FØ) sin proaktive rolle. FØ gis et tydeligere mandat og en forventning om å bidra aktivt til at organisasjonen gjør de rette tingene – og ikke kun tingene riktig. En sterkere styrefunksjon i KR vil forsterke dette ytterligere med vektlegging av kostnadseffektivitet og likebehandling.

Ved å styrke styrefunksjonen med et faglig sterkt revisjonsutvalg vil dette bidra til å styrke og hjelpe administrasjonen til stadig å bli bedre. Et revisjonsutvalg vil kunne styrke rettssubjektet i forhold til plan og budsjett, rapportering og regnskap, risikostyring, internkontroll, compliance, samt kontakt med ekstern revisor.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Ovennevnte omlegginger vil kreve ressurser både i form av tid for egne ansatte og eksterne ressurser inn i revisjonsutvalget, og ekstern bistand inn i arbeidet med å videreutvikle Kirkerådet i styrerollen.

Etablering av et revisjonsutvalg vil medføre større krav og arbeidsbyrde for administrasjonen og internrevisjonen i form av å frembringe saker og underlag etterspurt av utvalget, samt å følge opp. Det anses likevel at det er helt nødvendig å styrke denne funksjonen i rettssubjektet.

En mer proaktiv økonomifunksjon vil kreve større vektlegging av analyser, kompetanse, kvalitet og samhandling. Dette må bygges opp over tid, med en vridning bort fra tankegang og logikk fra offentlig sektor. Det må likevel påpekes at økonomifunksjonen ved skillet fra staten fikk en rekke nye oppgaver, herunder finansområdet inkludert forsikring, og ivaretar pr i dag et stort spenn i oppgaver. Kompetanse må vurderes fortløpende og ekstern bistand for videreutvikling må vurderes.

Vedlegg:

Kontrollutvalget har i sitt møte 14. mars 2023 gitt følgende uttalelse knyttet til evalueringsrapporten til Kirkerådet;

Kontrollutvalgets uttalelse om rapporten med evaluering av kontrollordningene i Den norske kirke

Kirkemøtet vedtok i 2016 å etablere et kontrollutvalg. Bakgrunnen var særlig at en, når statskirken skulle oppheves i 2017, ønsket å sikre fortsatt kontroll med at statens tilskudd ble godt forvaltet og brukt etter forutsetningene. Da Kirkemøtet året etter også vedtok at det skulle etableres ordning med internrevisjon i Den norske kirke, ble det samtidig bedt om at ordningen skulle evalueres etter 3 år, og ses på i sammenheng med de øvrige kontrollordningene i kirken. En slik evaluering er nå gjennomført. Kontrollutvalget vil i det følgende gi våre kommentarer til evalueringsrapporten.

Kontrollutvalget vil innledningsvis peke på at kirken har vært – og fortsatt er – inne i en spennende utviklingstid. Den står etter skillet mellom kirke og stat med nye rammevilkår i prosesser både med å finne sin form som grunnlovsfestet landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke og med å ta ansvar innen nye rammer for egen organisering og utvikling. Kontrollutvalget har i denne situasjonen hatt forventninger til evalueringen av kontrollvirksomheten i kirken, og mener det er både nyttig og naturlig å se på nytt på hvordan kontrollordningene fungerer og eventuelt bør utvikles videre for å være mest mulig hensiktsmessige.

Kontrollutvalget opplever at evalueringsrapporten rommer viktig bevisstgjøring som grunnlag for videre utvikling av kontrollarbeidet, og vi takker for et godt arbeid med interessante observasjoner og utviklingsforslag. Særlig vil vi peke på rapportens understreking av Kirkerådets rolle og ansvar i økonomispørsmål. Rapporten framhever at Kirkerådets oppgave med å fastsette regnskap og forestå økonomistyringsoppgaver gir Kirkerådet rolle tilsvarende et styre etter regnskapsloven. Rapporten peker videre på at Kirkerådet som følge av dette har eget ansvar og behov for å sikre kontroll med administrasjonens og daglig leders forvaltning av ressursene. Rapporten foreslår på grunnlag av dette at ansvar for forvaltningsrevisjoner skal legges under Kirkerådet til et eget revisjonsutvalg, og at internrevisor framover knyttes til dette og rapporterer til Kirkerådet (i stedet for som i dag til direktøren).

Etter dagens mandat skal Kontrollutvalget på Kirkemøtets vegne forestå den løpende kontroll med Kirkerådets virksomhet, bl.a. ved å kontrollere at Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger. Utvalget skal i tillegg se til at kirkens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at Kirkerådets virksomhet blir underlagt forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget har vektlagt forvaltningsrevisjoner i sitt arbeid. Rapporten peker på at revisjonene har hatt mer fokus på å kontrollere om ting gjøres rett, fremfor om det er de riktige tingene som gjøres. Kontrollutvalget støtter at det er forbedringsmuligheter på dette området fremover. Samtidig mener vi nok at det innenfor de reviderte områdene, slik som personvernsikkerhet, har vært viktig, både for kirkens omdømme og for organisasjonens utvikling, å kontrollere at ting gjøres riktig.

Kontrollutvalget har merket seg rapportens anbefaling 3 der det påpekes behov for å avklare forhold og styring mellom Kirkerådet/direktør og bispedømmeråd/stiftsdirektør, særlig knyttet til økonomiske 9 spørsmål. Kontrollutvalget er enig i behovet for en slik avklaring, ikke minst som grunnlag for økonomistyring og gode rutiner. Kontrollutvalget vil samtidig peke på at en slik avklaring må ivareta Kirkemøtets vedtak om å styrke bispedømmerådets strategiske rolle.

Kontrollutvalget vil støtte forslaget om å etablere et revisjonsutvalg under Kirkerådet og forslaget til plassering av internrevisor. Vi mener at en slik organisering kan ha mange gevinster. Dette vil kunne styrke det valgte Kirkerådet i deres arbeid med økonomistyring og utnyttelse av ressursene, samtidig som det vil styrke mulighetene for planmessig kontroll og utvikling av virksomheten. Kontrollutvalget vil imidlertid samtidig peke på at etter vårt syn, blir Kirkemøtets overordnede rolle (også i økonomisaker) noe underkommunisert i rapporten. Vi peker på at det i statens regelverk for tilskudd til rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er tydeliggjort at det er Kirkemøtet som disponerer midlene, og etter vårt syn er det viktig at det opprettholdes kontrollvirksomhet fra Kirkemøtets side overfor Kirkerådet.

Når det gjelder kontrollen med om Kirkerådet følger opp Kirkemøtets vedtak, påpeker evalueringen at kontrollutvalgets rapportering til Kirkemøtet om dette bygger på at Kirkerådets administrasjon foretar en gjennomgang av vedtakene og hvordan de er fulgt opp, som grunnlag for at internrevisor gir en anbefaling til kontrollutvalget. Evalueringen reiser spørsmål om rapporteringen like gjerne kan gjøres direkte fra Kirkerådet til Kirkemøtet, i stedet for å avgis via et kontrollutvalg. Også i dette spørsmålet mener kontrollutvalget at det viktige er at det opprettholdes kontrollvirksomhet fra Kirkemøtets side overfor Kirkerådet. Forslaget i evalueringsrapporten om at en av Kirkemøtets komitéer kan utvikles som en Kontrollkomite og utføre kontrollfunksjonene, er etter kontrollutvalgets syn interessant. En slik komite vil trolig sterkere enn dagens kontrollordninger kunne ivareta også mer kirkepolitisk orienterte spørsmål ved oppfølging av Kirkemøtevedtakene, og vil kunne erstatte kontrollutvalget på en måte som vil kunne styrke kontrollvirksomheten. Kontrollutvalget ønsker i den forbindelse å bemerke at vi antar at også en slik løsning kan kreve noe virksomhet mellom kirkemøtene, for å følge opp og arbeide med kontrollen.

Det er når denne meldingen ferdigstilles ikke endelig avklart hvordan Kirkerådet vil stille seg til forslagene fra evalueringsutvalget. Kontrollutvalget antar likevel – og støtter, slik det framgår i vår uttalelse – at hovedforslagene i evalueringsrapporten legges til grunn for en videreutvikling av kontrollarbeidet i Dnk. Dette vil innebære en organisering der forvaltningsrevisjoner og tilsvarende kontroller knyttet til økonomiforvaltning og økonomispørsmål legges til et nytt organ; et revisjonsutvalg som rapporterer til Kirkerådet, på grunnlag av Kirkerådets ansvar i økonomiforvaltningen. Og der en av Kirkemøtets komiteer utvikles til å fylle en oppgave også som kontrollkomite, som ivaretar ansvaret for å kontrollere hvordan Kirkerådet følger opp Kirkemøtet. Kontrollutvalget vil i forbindelse med eventuelle slike endringer påpeke:

- 1. Vi trenger kontrollorganer og kontrollrutiner. De bevisstgjør organisasjonen bl.a. på hva kvalitet i arbeidet betyr for vårt omdømme og folks syn på kirken. Den interne kontrollen er viktig, og det systematiske arbeid med at systemer er på plass og*

fungerer, er forutsetninger for å få til positive endringer og bevisst utvikling. Dette gjelder så vel styring og forvaltning av økonomiske ressurser, som forvaltning av menneskeressursene. Vi tror et revisjonsutvalg under Kirkerådet vil kunne styrke bevisstheten på slike forhold, og støtter at Internrevisor knyttes til et slikt organ.

- 2. Ikke minst i Helse-, Miljø- og Sikkerhetsarbeidet, der Internkontrollforskriften viser hvor stor vekt samfunnet vårt og myndighetene legger på ivaretagelse av mennesker, er internkontroll og annen kontrollvirksomhet grunnleggende verktøy. I denne sammenhengen bør kontrollarbeidet også gis 10 mulighet til å følge opp kirkelig ansatte på alle nivåer i kirken, og ikke bare gjelde rettssubjektet Den norske kirke.*
- 3. Vi tror også at en Kirkemøtekomite som defineres som kontrollkomite vil kunne styrke forholdet mellom Kirkemøtet og Kirkerådet, og gi Kirkemøtet en sterkere mulighet for å holde løpende kunnskap om og kontroll med Kirkerådets oppfølging av Kirkemøtevedtak. Kanskje vil det være behov for å gi noen av komitemedlemmene en særlig rolle i et slikt kontrollregime, med mulighet for å møtes i løpet av året mellom kirkemøtene. En slik plassering av kontrollansvar vil også kunne styrke oppfølgingen av strategiske forhold og det kirkepolitiske innholdet i kontrollarbeidet med oppfølging av Kirkemøtets vedtak.*
- 4. Vi tror det er viktig i seg selv at det er etablert og at det finnes tilgjengelige kontrollorganer i kirken. De bør være tydelige og kunne ivareta oppgaver når folk, enten de er kirkemedlemmer eller ansatte, ikke finner andre veier å gå med forhold det er behov for å påtale. Det at det finnes slike organer fungerer i seg selv forebyggende og er sikkerhetsventiler for en virksomhet.*